

DARS TASHKIL QILISHDA GURUHLAR BILAN ISHLASH ORQALI JAMOAVIY KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISH

Abdiquahhorov Davlatbek Muzaffar o'g'li

Teach for Uzbekistan dasturi

(Teach for All xalqaro tashkiloti) huquq fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim jarayonida darslarni samarali tashkil etishda guruhlar bilan ishlash metodining ahamiyati yoritiladi. Guruhli va jamoaviy faoliyat o'quvchilarda hamkorlik, muloqot, mas'uliyat va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi o'rnini tahlil qilinadi. Shuningdek, amaliy tajribalar asosida guruhli ishlashning ta'lim samaradorligiga ta'siri ochib beriladi.

Kalit so'zlar: guruhli ta'lim, jamoaviy ishlash, interfaol metodlar, hamkorlik, kommunikativ ko'nikma, ta'lim samaradorligi

Asosiy qism: Bugungi kunda ta'lim jarayonida faqat bilim berish emas, balki o'quvchilarda ijtimoiy va hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shunday ko'nikmalardan biri — bu jamoada ishlash, ya'ni guruhli faoliyat olib borish qobiliyatidir. Guruhlar bilan ishlash usuli o'quvchini dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirib, uni mustaqil fikrlashga undaydi.

Guruhli ta'lim jarayonida o'quvchilar o'zaro muloqotga kirishadi, fikr almashadi va muammoni birgalikda hal qilishga harakat qiladi. Bu esa ularda mas'uliyat hissini kuchaytiradi hamda boshqalarning fikriga hurmat bilan qarash madaniyatini shakllantiradi. Ayniqsa, huquq, tarix va ijtimoiy fanlarda guruhli muhokamalar o'quvchilarning tahliliy fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Dars jarayonida guruhlarini tashkil etishda o'qituvchi yetakchi rol o'ynaydi. Guruhlar teng kuchli va aralash shaklda tuzilsa, bilim almashinuvi samaraliroq bo'ladi. Har bir o'quvchiga aniq vazifa berilishi esa passivlikning oldini oladi. Masalan, bir guruhda yetakchi, yozuvchi, taqdimotchi kabi rollarning taqsimlanishi o'quvchilarning faolligini oshiradi. Jamoaviy ishlash o'quvchilarda faqat akademik emas, balki hayotiy ko'nikmalarni ham rivojlantiradi. Ular o'z fikrini himoya qilishni, kelishmovchiliklarni muhokama orqali hal etishni va jamoa manfaatini shaxsiy

manfaatdan ustun qo'yishni o'rganadi. Bu esa kelajakda jamiyatda faol, mas'uliyatli fuqaro bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Xalqaro tajribalar shuni ko'rsatadiki, guruhli ishlash metodlarini qo'llash ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Masalan, Skandinaviya mamlakatlarida o'quvchilarni kichik jamoalarga bo'lib ishlashga majburlash orqali ularning kommunikativ ko'nikmalari va mas'uliyat hissi kuchaytiriladi. Shu bilan birga, Kanada va Avstraliyada loyiha asosida guruh ishlarida peer-assessment (tengdosh baholash) metodini qo'llash o'quvchilarni tanqidiy fikrlashga va muammolarni konstruktiv hal qilishga o'rgatadi. Yapon maktablarida esa guruh ichida navbat bilan yetakchilik qilish tizimi jamoaviy liderlik va qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi.

Guruhli ishlashning interfaol metodlari, masalan, case-study, brainstorming, role-play, debate, project-based learning, o'quvchilarda nafaqat akademik bilimni mustahkamlaydi, balki muammolarni hal qilish, fikrini himoya qilish va jamoada hamkorlik qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni qo'llash (masalan, Google Classroom, Padlet, Miro) guruh ishlarini onlayn va oflayn muhitda samarali tashkil etishga imkon beradi. Shuningdek, guruhlar bilan ishlash o'quvchilarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishga xizmat qiladi. Ular o'z fikrini himoya qilishni, kelishmovchiliklarni muhokama orqali hal etishni va jamoa manfaatini shaxsiy manfaatdan ustun qo'yishni o'rganadi. Bu esa kelajakda jamiyatda faol, mas'uliyatli va hamkorlik qiladigan fuqaro bo'lib yetishishiga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, dars jarayonida guruhlar bilan ishlash metodini qo'llash o'quvchilarda jamoaviy ishlash ko'nikmasini shakllantirishda muhim pedagogik vosita hisoblanadi. Ushbu metod ta'lim sifatini oshirish, o'quvchilarning faolligini ta'minlash, qolaversa, bir-birini baholashni yo'la qo'yish va ularni mustaqil fikrlovchi shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Shuning uchun har bir o'qituvchi darsni tashkil etishda guruhli va jamoaviy ishlash usullaridan samarali foydalanishi maqsadga muvofiqdir.